

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
КАФЕДРА ХОРЕОГРАФІЇ ТА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА**

Теорія і методика викладання сучасного танцю

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

дисципліни підготовки бакалаврів

(рівень вищої освіти)

галузь знань 02 Культура і мистецтво

(шифр і назва напрямку)

Спеціальності 024 Хореографія

(шифр і назва спеціальності)

Навчальна програма з дисципліни «Теорія і методика викладання сучасного танцю»
7-8 семестр (денна форма навчання), 6-7 семестр (заочна форма навчання)

Розробник: професор, канд. пед. наук Сосіна В.Ю., викл. Довгановська А.О.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри хореографії та мистецтвознавства

Протокол від «31» серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри хореографії та мистецтвознавства

_____ (Сосіна В.Ю.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Навчальна програма затверджена на засіданні Ради факультету педагогічної освіти

Протокол від “ ____ ” _____ 20__ року № ____

Голова _____ (_____)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Навчальна програма затверджена на засіданні Ради факультету ПК ПП ПЗО

Протокол від. “ ____ ” _____ 20__ року № ____

Голова _____ (_____)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

[Символ] _____, 20__ рік

[Символ] _____, 20__ рік

Програма вивчення навчальної дисципліни «Теорія і методика викладання сучасного танцю» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 024 Хореографія

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теорія і методика викладання сучасних напрямків танцювального мистецтва.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліни «Теорія і методика викладання сучасного танцю» пов'язані з наступними предметами: мистецтво балетмейстера; ТіМ викладання класичного танцю; ТіМ викладання історико- побутового танцю; ТіМ викладання бальних танців.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Модуль 1. Сучасний танець як особливий вид пластичного хореографічного мови.

Модуль 2. Основні принципи техніки та методика вивчення базових рухів сучасного танцю.

Модуль 3. Особливості стилів, шкіл і технік сучасного танцю.

Модуль 4. Композиція в сучасному танці - прийоми і принципи.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія і методика викладання сучасного танцю». Освоєння майбутніми фахівцями-педагогами різноманітних форм, стилів і технік сучасних напрямків танцювального мистецтва. Розширення лексичного арсеналу, творчого діапазону і фантазії майбутніх педагогів хореографів. Формування базових професійно-педагогічних знань, умінь та навичок, що забезпечують теоретичну і практичну підготовку викладача – хореографа, викладача – організатора масових форм фізичної культури та спорту та викладача гурткової роботи з сучасного танцю.

1.2.Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія і методика викладання сучасного танцю» є озброєння майбутнього фахівця теоретичними та практичними знаннями розвитку сучасних напрямків танцювального мистецтва, формування професійних навичок та вміння в освоєнні стилістичних особливостей, лексичного матеріалу і виконавської майстерності сучасної хореографії, розвиток творчого мислення і творчого потенціалу майбутніх педагогів хореографів через пізнання кращих зразків, методик і технік провідних сучасних напрямків танцю, освоєння пластичної манери, стилю і техніки різних танцювальних систем, методику їх викладання і створення сучасних хореографічних творів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

основи техніки виконання рухів джаз-танцю, танцю модерн, сучасних молодіжних напрямків танцю; сучасні форми, стилі та техніки танцю; застосування законів драматургії побудови танцювальних комбінацій в сучасній хореографії; музично-ритмічну основу і структуру музичних творів; систему творчого процесу створення хореографічного твору різної форми і стилю; проблеми, що виникають при освоєнні сучасних напрямків у хореографії та способи їх вирішення, особливості організації навчального процесу з сучасного танцю у дитячих дошкільних закладах

й загальноосвітній школі, оцінювати знання та навички учнів, засоби сучасного танцю, основи музичної грамоти, значення та особливості музичного забезпечення занять та проведення різних видів підвідних вправ з музичним супроводом, терміни сучасного танцю, а також техніку виконання та методику навчання основних елементів, особливості використання танцювальних елементів сучасного танцю в інших видах спорту, зміст та організацію сучасного танцю в танцювальному гуртку, забезпечення місць та безпеки проведення занять з сучасного танцю.

вміти :

використовувати знання сучасного лексичного матеріалу для створення власних оригінальних хореографічних творів; аналізувати теоретичні знання та практичні вміння, використовувати в процесі створення сучасних форм танцю; самостійно вирішувати проблеми, пов'язані з вивченням і пізнанням особливостей сучасних напрямків у хореографії; користуватися спеціальною та методичною літературою, кіно і відеоматеріалами для вивчення особливостей сучасних напрямків танцювального мистецтва, проводити розминку перед заняттями з сучасного танцю, володіти спеціальною технічною термінологією сучасного танцю, складати, записувати і проводити навчальні танцювальні композиції сучасних танців, виконати залікові танцювальні композиції.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин, 6 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни:

Лекції – 10 год.; практичні заняття – 60 год.; самостійна робота –110 год.; всього –180 годин (денна форма навчання) і лекцій - 4 год.; практичні заняття - ... год.; самостійна робота - ... год. (заочна форма навчання)

Змістовний модуль 1 (IV курс, 7 семестр). Сучасний танець як особливий вид пластичного хореографічного мови.

Тема 1. Введення. Цілі і завдання вивчення курсу «Сучасні напрямки танцювального мистецтва». Предмет, цілі та завдання вивчення курсу «Сучасні напрямки танцювального мистецтва». Структура курсу. Коротка характеристика розділів курсу. Особливості вивчення предмета. Вимоги до рівня освоєння курсу. Форми звітності та контролю виконання практичної та самостійної роботи. Методика самостійної роботи студентів за допомогою виразних засобів сучасної хореографії, та здійснення на їх основі власних танцювальних композицій. Короткий анотований список літератури, кіно та відеоматеріалів до вивчення курсу.

Тема 2. Витоки, становлення і розвиток джазового танцю. Витоки джазу в музиці і танцювальному фольклорі. Європейські колонії на території Північної Америки (1607 - 1775 рр.). Традиційне народне мистецтво Африки та його вплив на музично-танцювальну культуру США в XVII - XVIII ст. Мистецтво американських негрів - характерний і органічний елемент культури США. Гібридна природа джазу, вплив на формування його стилістики народної (ірландської, шотландської, англійської) танцювальної культури і бальною європейської XVIII - XIX ст. (Менует, кадрили, гавот). Типові особливості африканського танцю.

Народження сценічної форми джаз-танцю. Жозефіна Беккер, Катарін Данхем, Перль Праймес, Дональд Мак-Кейл, Метт Меттокс, Луїджі (Євген Луї). Нові форми сценічних вистав: ревію, огляди, мюзикли, шоу. Вплив джаз-танцю на танцювальну культуру початку ХХ століття. Популярність і широке поширення танців «Чарльстон», «Блек Боттон», «Тустеп», «Біг АППЛ», «Шиммі», «Конго» та інших.

Світове поширення джаз-танцю. Уолтер Ніке, Алан Бернард, Франк Вагнер. Гас Джордано - автор першого підручника з джаз-танцю. Джером Роббінс, Алвін Ейлі, Альберто Алонсо - хореографи, що синтезували в балетах техніку джаз-танцю з етнічним, народним і класичним танцем. Вплив джазу на сучасний академічний балет, танець модерн і клубний танець. Тенденції розвитку джаз-танцю. Провідні центри, школи і трупи джазового танцю.

Тема 3. Танець модерн: історія виникнення та етапи розвитку. Зародження в кінці ХІХ - початку ХХ століття в США та Німеччині сучасного напрямку хореографії - танцю модерн. Витоки напрямки в ідеях теоретика і педагога Ф. Дельсарта, в системі Е. Жака Далькроза і мистецтві А. Дункан. Танець модерн як прагнення створити нову хореографію, що відповідає потребам людини ХХ століття. Основоположні принципи даного напрямку: відмова від канонів, втілення нових тем і сюжетів оригінальними танцювально-пластичними засобами. Загальна із джаз танцем і відмінність між системами. Айседора Дункан - засновниця нового напрямку. Основні напрямки в танці модерн. Стилiстичні особливості американської школи і її майстри: Рут Сен-Деніс, Тен Шоун, Марта Грехем, Доріс Хамфрі, Чарльз Вейдман, Х. Таміріс. Особливості розвитку танцю модерн в Європі: Марі Вігман, Рудольф фон Лабан, Курт Йосс та ін. Взаємовплив танцю модерн, джаз-танцю, фольклорного та класичного танцю. Нове явище в танцювальній практиці і педагогіці - модерн джаз-танець. Сучасні тенденції розвитку модерн джаз-танцю і його різноманітних напрямків. Авангардистський танець, «con-temporary», «new dance» - Мерс Каннінгем, Тріша Браун, Марк Морріс, Майкл Кларк, Розмарі Бучер, Піна Бауш.

Тема 4. Сучасний танець в системі пластичних мистецтв. Сучасний танець на естраді, в цирку, кіно, шоу програмах. Витоки танцювальної естради. Специфічні риси естрадного танцю та основні засоби його виразності. Види і жанри хореографічних творів на естраді. Естрадний хореографічний номер як мініатюрний самостійний спектакль. Етапи розвитку сучасної танцювальної естради. Взаємозв'язок і взаємовплив балету та естради. Особливості «російського модерну» в галузі танцю поч. ХХ сторіччя. Відображення даного напрямку в творчості М. Фокіна, Ф. Лопухова, К. Голейзовського. Творчий пошук танцювальних шкіл, студій, майстерень 20 - 30-х рр Вплив на розвиток російського академічного балету. Елементи танцювальної естради, спорту, сучасної пластики в балетах «Червоний мак», «Золотий вік», «Футболіст», «Сталевий скок». Естрадний досвід К. Голейзовського, І. Моїсеєва, Л. Якобсона, Г. Майорова, Б. Ейфмана та ін. Хореографів балету. Майстри танцювальної естради: М. Есамбаєв, Л. Сабитова, В. Шубаріна, Л. і А. Гайдарова, В. Манохін, Т. Лейбель і В. Нікольський. Сучасні форми, стилі та виразні засоби танцювальної естради.

Змістовний модуль 2 (IV курс, 8 семестр). Основні принципи техніки та методика вивчення базових рухів сучасного танцю

Тема 1. Основні принципи вивчення техніки руху і виконання в джаз-танці. Характерні ознаки джаз-танцю: ритмічність, динаміка, колоритність, вчинена свобода і координація віх частин тіла, імпульсна техніка, можливість імпровізації. Поняття «ізоляція» (технічний прийом, за допомогою якого реалізується принцип по-ліцентрікі і поліритмії в джаз танці). Ізольованими центрами є: голова, шия, плечовий пояс, стегна (pelvis), руки і ноги. Ізоляція частин центрів - «ареали» (гомілка, стопа, передпліччя, кисті, пальці). Ізоляція як здатність рухатися незалежно один від одного від-ділових ланок тіла. Поняття «поліцентрія» (рух різних частин тіла незалежно один від одного, з різною швидкістю, з різною амплітудою і напрямом). Поняття «релаксація» (регуляція напруги і розслаблення окремих центрів тіла). Поняття «поліритмія» (руху центрів в різних ритмічних малюнках, метрично незалежно один від одного). Роль ритму в джазі. Beat і offbeat. Свінг як моторно-ритмічна основа рухів у танці (розгойдування тіла і його частин у різних положеннях). Поняття «мультиплікація» (розкладання одного простого руху всередині ритмічної одиниці). Різні види джазової ходьби, при якій вага тіла переноситься поступово, з акцентом, на неударні частку такту. Брейк-данс як приклад мультиплікації в сучасному танці. Поняття «координація». Способи координації рухів декількох центрів тіла і ареалів. Принципи координації: одномоментний імпульс, імпульс і управління, опозиція і паралелізм.

Тема 2. Основні принципи вивчення техніки руху танцю модерн. Розвиток системи різних шкіл танцю модерн, її зв'язок з іменами великих педагогів, хореографів і виконавців. Філософські концепції руху танцю модерн. Хребет - основа руху. Поняття «contraction» - стиснення і «release» - розширення як основи руху техніки М. Грехем. Рух за рахунок падіння і піднесення тяжкості корпусу, його побудова по синусоїді: рух-затримка в кульмінаційній точці (suspend) і зворотний повернення (recovery) - техніка Д. Хамфрі і Х. Лимона. Базисні поняття «contraction і release» закладені в техніці танцю модерн, що визначають положення тіла в просторі. Візуальне «зменшення» об'єму тіла щодо його нормального стану і «розширення» тіла, його частин. Взаємозв'язок руху і дихання. Особливість більш повного використання простору в танці модерн за рахунок пересування виконавця по горизонталі і вертикалі. Поняття «рівні» (Levels). Види levels.

Тема 3. Позичії та положення рук, ніг і корпусу в модерн джаз-танці. Відмінності модерн джаз-танцю від класичного танцю. Особливості пластики, стилю і манери виконання модерн джаз-танцю. Вплив на формування системи модерн джаз-танцю різних видів мистецтв і спорту, пов'язаних з рухом (акробатика, гімнастика, пантоміма), народного (етнічного) і побутового танців. Особливості термінології сучасного танцю.

Тема 4. Вправи біля станка. Завдання і цілі вправи біля станка. Методика побудови вправ біля станка. Базові руху складові комбінації вправ біля станка. Послідовність рухів і логіка побудови комбінацій.

Тема 5. Сучасний танець в системі професійної підготовки хореографа. Сучасний танець як фактор професійної підготовки хореографа. Педагогічні прийоми і методи, створені провідними майстрами джаз-танцю і танцю модерн. Методика вивчення основ модерн джаз-танцю і освоєння його стилістики, манери і техніки виконавцями. Цілі і завдання уроку. Специфіка планування уроку. Необхідні принципи: систематичність, послідовність, наочність, активність, зв'язок теорії і практики. Розділи уроку: warm-up (розігрів тіла), ізоляція, робота тіла цілком, партер, крос (пересування в просторі), комбінації або імпровізація. Приклади танцювальних комбінацій. Функціональні завдання кожного з розділів і основні групи рухів, включений-ні в них. Тривалість розділів. Музичний супровід занять. Складання та проведення студентами уроку.

Рекомендована література

Базова:

1. Аркін Н. Мовою танцю. - М., 1975.
2. Балет: Енциклопедія. - М., 1981.
3. Бахрушин Ю. А. Історія російського балету: Учеб. посібник. - М., 1977.
4. Блок Л. Класичний танець. Історія і сучасність. - М., 1987.
5. Галдіна Л. О. Африканська музика. Музична енциклопедія. - М., 1973.
6. Гердт О. Нестійка рівновага. // Балет. - 1999. - № 1. - С. 17.
7. Касьян Голейзовський: Життя і творчість. - М., 1984.
8. Добровольська Г. Н. Танець. Пантоміма. Балет. - Л., 1975.
9. Добротвірська К. А. Айседора Дункан і театральна культура епохи модерну. - Л. : ЛГІТМ і К, 1992.
10. Дон Мак Дона (США). Вісімдесяті роки в американському балеті. // Балет - 1991. - № 6. - С. 44.
11. Дон Мак Дону. Художник, чуйно слухав час. // Балет. - 1999. - № 1. - С. 46.
12. Дункан А. Моя сповідь. - М., 1990.
13. Дункан А. Танець майбутнього. // Моє життя. - Київ, 1994.
14. Катанова С. Музика радянського балету: Нариси історії та теорії. - Л., 1990.
15. Красовська В. Радянський балетний театр 1917 - 1967 р.р. - Л. - М., 1976.
16. Мессерер А. М. Танець. Думка. Час. - М., 1990.
17. Музика та хореографія сучасного балету: Збірник. Випуск 2. - Л., 1977. Випуск 3. - Л., 1979. Випуск 4. - М., 1982. Випуск 5. - Л., 1987.
18. Нікітін В. Ю. Модерн джаз-танець. - М. : ГІТІС, 2000.
19. Пасютінская В. Чарівний світ танцю. - М., 1985.
20. Сидоров В. Сучасний танець. - М. : Первін, 1922.
21. Сміт Л. Танці. Початковий курс. - М., АСТ, 2001.
22. Федорова Л. Африканський танець. Звичаї, ритуали, традиції. - М., 1987.
23. Феліксдал Б. Сучасний джаз-танець у Європі. / Балет - 1995. - № 1-2. - С. 62.
24. Фокін М. Проти течії. - Л. - М., 1962.
25. Шереметьевская М. Танець на естраді. - М., 1985.
26. Шумилова Е. Правда балету. - М., 1976.
27. Ельш Н. Образи танцю. - М., 1970.

Допоміжна

1. Dance magazine (Нью-Йорк). Спеціальний випуск пам'яті Марти Грехем. // Балет. - 1992. - № 3. - С. 46.
2. Бежар М. Миттєвості з життя іншої. Мемуари. - М., 1989.
3. Ванслов В. Театр Джона Ноймайера. // Радянський балет. - 1989. - № 4. - С. 56.
4. Дініц Є. В. Джазові танці. Танцюють всі! - М.: АСТ, 2002.
5. Домріна Н. Марі Вигман. Стаття. // Радянський балет - 1989. - №4. - С. 46.
6. Загірці М. Танці. - М.: Іжиця, 2003.
7. Іваннікова О.В. Латиноамериканські танці. - М.: АСТ, 2003.
8. Кузнецова Т. В авторському театрі Івана Марка. // Радянський балет. - 1987. - №6. - С. 30.
9. Лифар С. жнивну роки з Дягілєвим. - Київ, 1994.
10. Львів-Анохін Б. Нове в радянському балеті. - М., 1966.
11. Оберцаухер-Шюллер Г. Пластика тіла і духовне життя людини // Балет. - 1994. - № 5. - С. 36.
12. Ончурова Н. Згадуючи Айседору. // Балет. - 1993. - № 1-2. - С. 44.
13. Рослаєва Н. Англійська балет. - М., 1959.
14. Скотт Ю. Американський театр Алвіна Ейлі. // Радянський балет. - 1991. - № 3. - С. 38.
15. Радянський джаз. Проблеми, події, майстра: Зб. ст. - М., 1987.
16. Суріц Е. Пластичний і ритмопластические танець: його життя і доля в Росії. // Со-радянський балет. - 1988. - №6. - С. 47.
17. Тарасова Н. Марта Грехем. // Радянський балет. - 1990. - № 1. - С. 59.
18. Тейлор Л. Лондонський «данс тієтр». // Радянський балет. - 1986. - № 4. - С. 54.
19. Чеботарєвская К. Методика Алексєєвої: спорт чи мистецтво. // Радянський балет. - 1988. - № 6.
20. Шамина М. У пошуках власного «я». // Радянський балет. - 1990 - № 3. - С. 39.

Перелік навчальних, контролюючих комп'ютерних програм, діафільмів, кіно- та відеофільмів, мультимедіа і т.д.

1. «FIVE DANCES BY MARTHA GRAHAM». Video classics., 1995 Philips Produces.
2. «JAZZ DANCE» уроки Б. Феліксдала. Відео ГІТІС, 1995.
3. «NOTRE-DAME DE PARIS». РАО НААП 1-е музичне із-во., 2002.
4. «TROPICANA REVUE A LA HAVANE». M. Bolk - Allemagne., 1995.
5. Jiri Kylian. «BLACK E WHITE». ART HAUS MUSIC., 1998.
6. Mark Morris Dance Group «DIDO E AENEAS». Rhombus., 2003.
7. The Royal Ballet with MARGOT FONTEYN - RUDOLF NUREYEV ROMEO E JULIET. Packaging Design 1993, Video Collection International.
8. Балет Алли Духової «ТОДЕС» - 15 років. РАО НААП 1-е музичне із-во., 2002.
9. Серія DANCE VIDEO - відеозйомки Чемпіонатів Росії, Європи і Світу з всеманцевальним напрямками. Видавничий дім Фонду «Здоров'я Культура Спорт»
10. Серія DANCE VIDEO - навчальні відеокасети з усіх напрямків сучасного танцю. Видавничий дім Фонду «Здоров'я Культура Спорт»
11. Інтернет сайт www.modern-dance.ru
12. Моріс Бежар в Петербурзі Гран Па в білу ніч. Летнелефільм, 1987. ЛОТ, 1999.

13. BURN THE FLOOR. UNIVERSAL PICTURES VIDEO, 1999.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання.

Залік у 10 семестрі.

Іспит у 11 семестрі

5. Засоби діагностики успішності навчання:

- задача практичних нормативів;
- задача теоретичного матеріалу;
- виконання самостійних робіт;
- задача семестрових заліків;
- задача іспиту.

6. Примітки:

1. Програма нормативної навчальної дисципліни визначає місце і значення навчальної дисципліни, її загальний зміст та вимоги до знань і вмінь. Програма нормативної навчальної дисципліни є складовою державного стандарту вищої освіти. Програма вибіркової навчальної дисципліни розробляється вищим навчальним закладом.

2. Програма навчальної дисципліни розробляється на основі освітньо-професійної програми.

3. Форма призначена для складання робочої програми навчальної дисципліни.